

Skärpta språkrav i äldreomsorgen, svar på motion (S)

Förslag till äldrenämndens beslut

1. Social- och omsorgsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Social- och omsorgsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Motionen bifalls med hänvisning till äldrenämndens plan för kompetensutveckling inom äldreområdet, de särskilda verksamhetskraven i avtal och verksamhetsuppdrag samt budgetuppdraget 2022 att följa upp att alla som arbetar inom vård och omsorg har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna genomföra uppdraget.

Ärende

Mikael Sanfridson (S) och Christoffer Olsson (S) föreslår i en motion daterad 2020-02-14 att:

- Äldrenämnden inför krav på att alla anställda inom äldreomsorgen ska ha tillräckliga språkkunskaper i svenska, motsvarande gymnasienivå.
- Äldrenämnden ställer krav på och särskilt följer upp att utförarna/enheterna genomför utbildning i svenska språket och dokumentation på svenska för de befintliga anställda och nyanställda som ännu inte har tillräckliga kunskaper.
- Äldrenämnden följer upp och säkerställer att personal inom äldreomsorgen kan prata, förstå, läsa, skriva/dokumentera och ta instruktioner på svenska.

Social- och omsorgsförvaltningens utredning visar att flera satsningar görs inom området bland annat i form av Äldreomsorgs- och Linköpingslyftet och språkombud i verksamheterna. Dessutom omarbetas regelbundet de krav som finns i avtal och verksamhetsuppdrag för att möta behoven i verksamheterna.

Motionen föreslås bifallas med hänvisning till äldrenämndens plan för kompetensutveckling inom äldreområdet, skärpningen av de särskilda verksamhetskraven i förfrågningsunderlag och verksamhetsuppdrag, samt budgetuppdraget 2022 att äldrenämnden ska säkerställa och följa upp att alla som arbetar inom vård och omsorg har tillräckliga kunskaper i svenska för att

kunna genomföra uppdraget samt kommunicera bra med brukare, anhöriga och kollegor.

Social- och omsorgsförvaltningen föreslår äldrenämnden tillstyrka förslaget inför kommunstyrelsens beredning till kommunfullmäktiges beslut.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse - Skärpta språkrav i äldreomsorgen, svar på motion (S), 2022-01-26

Motionen

Bakgrund

Mikael Sanfridson (S) och Christoffer Olsson (S) föreslår i en motion daterad 2020-02-14 att:

- Äldrenämnden inför krav på att alla anställda inom äldreomsorgen ska ha tillräckliga språkkunskaper i svenska, motsvarande gymnasienivå.
- Äldrenämnden ställer krav på och särskilt följer upp att utförarna/enheterna genomför utbildning i svenska språket och dokumentation på svenska för de befintliga anställda och nyanställda som ännu inte har tillräckliga kunskaper.
- Äldrenämnden följer upp och säkerställer att personal inom äldreomsorgen kan prata, förstå, läsa, skriva/dokumentera och ta instruktioner på svenska.

Vård och omsorgscollegie har varit delaktiga i utformandet av motionsvaret.

Utredning

Aktuella avtalskrav

Enligt nu aktuella avtal ska grunden för verksamheten vara ett behovsstyrt arbetssätt utifrån IBIC. Utföraren ska garantera att personalen har erforderlig utbildning och personlig lämplighet för arbetsuppgifterna som de ska utföra utifrån kraven i avtalet. Verksamheten ska vara bemannad med en sådan kompetens och personalbemanning i rätt omfattning att brukaren tillförsäkras insatser av god kvalitet utifrån brukarens individuella behov dygnet runt. Genomförandet planeras utifrån det individuella biståndsbeslutet och utifrån uppsatta mål. Rätt kompetens ska användas till rätt insatser, exempelvis ska omvårdnad som kräver utbildning ske av personal som slutfört gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram eller motsvarande alternativt genom validering.

Vid anställning av personal ska de som arbetar i vård- och omsorgsnära arbete i så stor utsträckning som möjligt ha slutfört gymnasieskolans vård- och omsorgsprogram eller motsvarande alternativt genom validering.

Personalen ska behärska svenska språket i tal och skrift, vilket innebär kunskaper i svenska motsvarande lägst årskurs nio.

Utföraren ska även tillse att det finns tillgång till språkombud utbildade enligt riktlinjer från vård- och omsorgscollegie eller motsvarande för att stödja utlandsfödda kollegor.

Linköpings kommuns äldreomsorgslyft

Regeringen fattade i maj 2020 beslut om en satsning för att höja kompetensen inom äldreomsorgen i form av Äldreomsorgslyftet. Linköping kommun har tilldelats möjligheten att ansöka om stimulansmedel årligen 2021-2023.

Kommunen har valt att ansöka och för 2020 var summan 6,4 miljoner kronor och 2021 47 miljoner kronor. För 2022 utges 23 mnkr i statsbidrag.

Äldreomsorgslyftet vänder sig till visstidsanställda inom äldreomsorgen där kravet är att få finansiering för studier från det nationella kurspaketet till undersköterska. För att läsa detta krävs svenska motsvarande årskurs 9 eller svenska för invandrare grund.

Äldrenämnden i Linköping har valt att tillskjuta extra kompetensmedel för att även tillsvidare anställd personal får chansen till likvärdig utbildning genom Linköpingslyftet under både 2020 och 2021.

Vid inventering av målgruppen framkommer att många medarbetare, både vikarier och tillsvidare anställd personal, inte uppnår kompetenskraven för att kunna studera på gymnasienivå utan behöver först komplettera med svenska. Satsningen i Linköpingslyftet kommer att kunna tillgodose detta.

Under den pågående pandemin har vissa utbildningar pausats eller fått genomföras digitalt. Detta har medfört att språkbudsutbildningarna inte kunnat genomföras som planerat. Dessutom har det framkommit vid uppföljningar att personal valt att avvakta att starta utbildning då man har behov av fysiskt lärarledd utbildning för att kunna tillgodogöra sig kunskaperna.

Sammanfattning och bedömning

I samråd med sakkunniga kring personal och utbildning i kommunen framkommer att om förändring i nuvarande krav skulle höjas, genom att sätta gymnasiesvenska som miniminivå, finns en risk med att sektorn inte kommer klara att bemanna äldreomsorgen i framtiden. Genom att ställa ett krav på gymnasienivå utestängs många potentiella medarbetare från äldreomsorgen.

Vid uppföljning framkommer att det pågår satsningar hos äldreomsorgens utförare med att resursförstärka medarbetare genom utbildningssatsningar.

Den kompetensinventering som genomförs inom ramen för Äldreomsorg- och Linköpingslyftet av både timavlönande och tillsvidareanställda i verksamheterna kommer förhoppningsvis visa en indikation på graden av utbildningsnivå.

Resultatet kommer att behöva beaktas i framtida utbildningssatsningar.

Social- och omsorgsförvaltningens utredning visar att flera satsningar görs inom området bland annat i form av Äldreomsorgs- och Linköpingslyftet och

språkombud i verksamheterna. Dessutom omarbetas regelbundet de krav som finns i avtal och verksamhetsuppdrag för att möta behoven i verksamheterna.

Social- och omsorgsnämnden och äldrenämnden ska, enligt budgetuppdrag för 2022, säkerställa och följa upp att alla som arbetar inom vård och omsorg har tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna genomföra uppdraget samt kommunicera bra med brukare, anhöriga och kollegor.

Förslag till beslut är att motionen bifalls med hänvisning till nämndens plan för kompetensutveckling inom äldreområdet samt de särskilda verksamhetskraven i förfrågningsunderlag och verksamhetsuppdrag och budgetuppdrag för 2022.

Ekonomiska konsekvenser

Linköpings kommun har rekvirerat medel utifrån den statliga satsningen inom Äldreomsorgslyftet för 2020 och 2021. För 2021 är det 47 miljoner kronor och för 2022 23 mnkr.

Äldrenämnden har redan i budget avsatt extra medel om 9 miljoner kronor för kompetensutveckling.

Krav om språkombud och kompetens hos medarbetare finns redan i ingångna avtal och verksamhetsuppdrag.

Kommunala mål

Välfärdstjänster med hög kvalitet, tillgänglighet och individen i centrum

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Samråd

Samråd har skett med politisk sekreterare för Kristdemokraterna.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Social- och omsorgsförvaltningen

Paul Håkansson

Linda Ljungqvist

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen
Motionärerna